

HINDI

(Gujarati Medium)

કેટેગરી

A

104-HINDI

A 10417426

SEAL SEAL SEAL SEAL SEAL SEAL

પરીક્ષાર્થીનો બેઠક ક્રમાંક

પરીક્ષાનો બ્લોક નંબર

પરીક્ષાર્થીની સહી

બ્લોક સુપરવાઈઝરની સહી

પરીક્ષાર્થીઓ માટે અગત્યની સૂચનાઓ

(1)	તમને કહેવામાં ન આવે ત્યાં સુધી પ્રશ્ન પુસ્તિકા ખોલવી નહીં.
(2)	પરીક્ષા દરમ્યાન પરીક્ષાર્થી પાસેથી કોઈ પણ સાહિત્ય ગાઈડ, માર્ગદર્શિકા, કાપલી, સ્લીપો, અન્ય હસ્ત લિખિત કે પ્રિન્ટેડ સાહિત્ય, મોબાઈલ ફોન, કેલક્યુલેટર, સ્માય કેમરા, હેડ ફોન કે અન્ય વીજસ્ત્ર ઉપકરણો હોવાનું જણાશે તો પરીક્ષાર્થીને ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
(3)	ચાલુ પરીક્ષા દરમ્યાન અંદરોઅંદર વાતચીત કરવી, અવાજ કરવો કે સુપરવાઈઝરની સૂચનાઓનું ઉલ્લંઘન કરવું તે ગેરશિસ્ત ગણાશે.
(4)	પ્રશ્નપત્ર મળે કે તરત જ ઉત્તરપત્ર (OMR SHEET) માં નિયત કરેલ જગ્યાએ પોતાનો બેઠક નંબર સ્વચ્છ અક્ષરે લખવો.
(5)	ઉત્તરપત્ર (OMR SHEET) માં નિશ્ચિત જગ્યા સિવાય પરીક્ષાર્થીએ પોતાનો બેઠક ક્રમાંક લખવો નહીં તથા પોતાની આગવી ઓળખ છતી થાય તેવી નામ સહિતની અન્ય કોઈ પણ પ્રકારની નિશાની કરવાની સખ મનાઈ છે. તેમ છતાં પણ કોઈ પણ નિશાની કે ઓળખ માલુમ પડશે તો તેને સંપૂર્ણ ગેરશિસ્ત ગણવામાં આવશે અને પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
(6)	ઉત્તરપત્ર (OMR SHEET) ના પ્રમાણપત્રમાં પરીક્ષાર્થી તથા સુપરવાઈઝર બંનેની સહી ફરજિયાત છે. બંનેની સહી વિનાના ઉત્તરપત્ર (OMR SHEET) નું મુલ્યાંકન થશે નહીં. જેથી ઉમેદવારે સુપરવાઈઝરશ્રીની સહી અવશ્ય મેળવી લેવી.
(7)	પરીક્ષાર્થીએ બ્લ્યુ/બ્લેક બોલપોઈન્ટ પેનનો ઉપયોગ કરી શકાશે. અન્ય શાહી કે પેન કે પેન્સિલ તથા સફેદ શાહીનો ઉપયોગ કરી શકશે નહીં.
(8)	પ્રશ્નપત્રમાં આપેલ વિકલ્પોમાં કોઈપણ પ્રકારની નિશાની કરવી નહીં.
(9)	આ કસોટી પત્રમાં કુલ -200 પ્રશ્નો છે. પ્રત્યેક પ્રશ્નનો ઉત્તર A, B, C અને D પૈકી કોઈ એક છે. દરેક પ્રશ્ન માટે ચાર વિકલ્પો આપવામાં આવેલ છે. તમારે બધા જ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપવાના છે. ઉદાહરણ તરીકે : ગુજરાતનું પાટનગર કયું છે ? (A) અમદાવાદ (B) ગાંધીનગર (C) વડનગર (D) પાટણ અહીં જવાબ (B) ગાંધીનગર જવાબ સાચો હોય, OMR SHEET માં વિકલ્પ (B) નું વર્તુળ ઘૂંટવાનું (Encode) કરવાનું થાય. Ⓐ ● Ⓒ Ⓓ
(10)	પ્રત્યેક સાચા જવાબદીઠ 1 (એક) ગુણ મળવાપત્ર થશે. પ્રત્યેક ખોટા ઉત્તર માટે 0.25 ગુણ કપાશે (નેગેટીવ 0.25) જો ઉમેદવાર કોઈ પ્રશ્નનો ઉત્તર આપવા માંગતા ન હોય તો વિકલ્પ E પસંદ કરવાનો રહેશે. વિકલ્પ E માટે નેગેટીવ ગુણ રહેશે નહીં.
(11)	છેકછાકવાળા જવાબ તથા એકથી વધારે વિકલ્પમાં આપેલ જવાબ તથા બ્લેડ કે રબ્બર કે વાઈટનર (સફેદ શાહી) નો ઉપયોગ કરી બદલાવેલ જવાબ માટે 0.25 નેગેટીવ ગુણ મળશે.
(12)	પરીક્ષા પૂરી થયા બાદ ઉત્તરપત્ર (OMR SHEET) બ્લોક સુપરવાઈઝરને પરત કર્યા બાદ વર્ગખંડ છોડવાનો રહેશે. તેમ કરવામાં કસુર થયેથી શિસ્ત ભંગના પગલાં ગણી પરીક્ષા માટે જે તે ઉમેદવારને ગેરલાયક ઠેરવવામાં આવશે.
(13)	આ પરીક્ષાનો સમય 180 મિનિટનો છે.
(14)	સૌથી યોગ્ય વિકલ્પ જવાબ તરીકે ધ્યાને લેવાશે.

(1) NEP- 2020 સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 10+2 માળખાના બદલે 5+3+3+2નું નવું માળખું

2. સર્વાંગી અને બહુ વિદ્યાશાળાકીય શિક્ષણ

3. ઓછામાં ઓછા ધો-૫ સુધીનું શિક્ષણ માતૃભાષા અથવા પ્રાદેશિક ભાષામાં આપવા પર ભાર

4. 360 ડિગ્રી પ્રોગ્રેસ કાર્ડ

ઉક્ત પૈકી કયું વિધાન / વિધાનો સાચાં છે?

(A) ફક્ત 1, 3

(B) ફક્ત 1, 2, 4

(C) ફક્ત 1, 2, 3

(D) 1, 2, 3, 4

(2) મહાગુજરાત ચળવળ, 1956 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. દ્વિભાષી બૃહદ મુંબઈ રાજ્યમાંથી ગુજરાતી ભાષા બોલતા લોકો માટે અલગ ગુજરાત રાજ્ય માટે શરૂ થયેલ આંદોલન

2. 8 મે, 1956 ના દિવસે મહાગુજરાત જનતા પરિષદની રચના કરવામાં આવી.

3. મહાગુજરાત આંદોલનના મુખ્ય નેતા ઈન્દુલાલ યાજ્ઞિક હતા.

4. 1 મે, 1960 ના રોજ ગુજરાત રાજ્યની સ્થાપના થઈ.

ઉક્ત વિધાન/વિધાનો પૈકી કયું/કયા વિધાન/વિધાનો ખોટા છે?

(A) ફક્ત 1 અને 2

(B) ફક્ત 2 અને 3

(C) ફક્ત 1.

(D) ફક્ત 2

(3) વર્ષ – 2025 માટે ગ્લોબલ ઈનોવેશન ઈન્ડેક્સ (GIL) માં ભારત કયા ક્રમે રહ્યું છે?

(A) 38માં

(B) 40માં

(C) 42માં

(D) 45માં

(4) GST (Goods and Service Tax) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભારતમાં GST નો અમલ 1 જુલાઈ, 2017માં કરવામાં આવ્યો.

2. GST કાઉન્સિલના અધ્યક્ષ નીતિ આયોગના અધ્યક્ષ હોય છે.

3. ભારતમાં GST લાવવા માટે 102 મો બંધારણીય સુધારો કરવામાં આવ્યો.

4. GST 'એક રાષ્ટ્ર એક કર' સંકલ્પના પર આધારિત છે.

ઉક્ત પૈકી કયું/કયા વિધાન/વિધાનો ખોટું/ખોટાં છે?

(A) ફક્ત 1 અને 4

(B) ફક્ત 1, 2 અને 4

(C) ફક્ત 2 અને 3

(D) ફક્ત 3

(5) નીચેની જોડીઓ ધ્યાનમાં લો.

1. પીઠોરા ભીંતચિત્રો – રાઠવા
2. માતાની પછેડી – આભૂષણ કલા
3. રોગન આર્ટ – કચ્છ
4. પિછવાઈ કલા – મધ્યપ્રદેશ

ઉક્ત પૈકી કઈ જોડી/જોડીઓ ખોટી રીતે જોડાયેલ છે?

- (A) ફક્ત 1, 4   (B) ફક્ત 2 અને 4   (C) ફક્ત 3   (D) ફક્ત 4

(6) મહાન વૈજ્ઞાનિક સર આઈઝેક ન્યૂટનની શોધોના સંદર્ભ નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ગુરુત્વાકર્ષણનો નિયમ (Law of Gravitation)
2. કલ્ક્યુલસ (Calculus)
3. લોલકના નિયમો (Law of Pendulum)
4. પરાવર્તક ટેલિસ્કોપ (Reflecting Telescope)

ઉક્ત પૈકી કયો વિકલ્પ / વિકલ્પો સાચો / સાચાં નથી?

- (A) ફક્ત 2 અને 3   (B) ફક્ત 2 અને 4   (C) ફક્ત 3   (D) ફક્ત 2, 3 અને 4

(7) હોર્મુઝની સામુદ્રધુની (Strait of Hormuz) કયા બે જળાશયોને જોડે છે?

- (A) ભૂમધ્ય સમુદ્ર અને એટલાન્ટિક મહાસાગર
- (B) પર્શિયન ગલ્ફ અને ઓમાનનો ગલ્ફ
- (C) લાલ સમુદ્ર અને અરબી સમુદ્ર
- (D) બંગાળની ખાડી અને આંદોમાન સમુદ્ર

(8) 'નમો લક્ષ્મી યોજના' સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ગુજરાત સરકાર, શિ.વિ.ના તા. 12/03/2024ના ઠરાવથી મા. અને ઉ.મા. શાળાઓમાં અભ્યાસ કરતી વિદ્યાર્થીનીઓ માટે 'નમો લક્ષ્મી યોજના' અમલમાં મુકવામાં આવી છે.
2. આ યોજનાના અમલીકરણ અધિકારી તરીકે નિયામકશ્રી, શાળાઓ છે.
3. નમો લક્ષ્મી યોજના અંતર્ગત ધો-9 થી 12 નો અભ્યાસ પૂર્ણ કર્યેથી પાત્રતા ધરાવનાર દરેક વિદ્યાર્થીઓને રૂ. 50,000/- સુધીની સહાય મળવાપાત્ર છે.
4. યોજનાનો લાભ મેળવવા માસિક 80% હાજરી ફરજિયાત છે.

ઉક્ત પૈકી કયું વિધાન/વિધાનો સાચાં છે?

- (A) ફક્ત 2 અને 3   (B) ફક્ત 1 અને 3   (C) ફક્ત 1, 2 અને 3   (D) 1, 2, 3 અને 4

- (9) ભારતમાં કયા રાજ્યએ વિદ્યાર્થીઓમાં વ્યૂહાત્મક વિચારસરણીને પ્રોત્સાહન આપવા માટે શાળા અને કોલેજના અભ્યાસક્રમમાં શતરંજ (CHESS) દાખલ કરી છે?
- (A) ગોવા (B) ગુજરાત (C) તમિલનાડુ (D) કેરાલા
- (10) DIKSHA પોર્ટલ સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. DIKSHA નું પુરું નામ 'Digital India for Knowledge Sharing' છે.
  2. DIKSHA પોર્ટલનો મુખ્ય હેતુ શિક્ષકો માટે ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ પુરું પાડવાનો છે.
  3. PM-e-vidya કાર્યક્રમ હેઠળ DIKSHA પ્લેટફોર્મ 'એક રાષ્ટ્ર, એક ડિજિટલ પ્લેટફોર્મ' તરીકે જાહેર કરાયું છે.
  4. DIKSHA પોર્ટલનું અધિકૃત સ્લોગન 'Digital India, Developed India' છે.
- ઉક્ત પૈકી કયું વિધાન/વિધાનો સાચાં નથી?
- (A) ફક્ત 3 અને 4 (B) ફક્ત 1 અને 3 (C) ફક્ત 2, 3 અને 4 (D) ફક્ત 1 અને 4
- (11) RTE (Right to Education) સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ભારતીય બંધારણમાં શિક્ષણનો અધિકાર કલમ 21A હેઠળ મૂળભૂત અધિકાર તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યો.
  2. RTE એક્ટ 1 એપ્રિલ, 2010 થી અમલમાં આવ્યો.
  3. RTEમાં કલમ 21 હેઠળ ખાનગી શાળાઓમાં ધો-1 માં 25% બેઠકો નબળા અને વંચિત વર્ગના બાળકો માટે અનામત રાખવાની જોગવાઈ છે.
  4. RTE એક્ટ મુજબ 6 થી 14 વર્ષના બાળકો માટે મફત અને ફરજિયાત શિક્ષણની જોગવાઈ છે.
- ઉક્ત પૈકી કયું/કયા વિધાન/વિધાનો સાચા છે?
- (A) ફક્ત 1 અને 3 (B) ફક્ત 1, 2 અને 3 (C) ફક્ત 2, 3 અને 4 (D) ફક્ત 1, 2 અને 4
- (12) ગ્રીનહાઉસ અસર સંદર્ભે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ગ્રીન હાઉસ અસરને કારણે પૃથ્વીના તાપમાનમાં વધારો થાય છે.
  2. ક્લોરોફ્લોરો કાર્બન (CFC₂) ગ્રીનહાઉસ ગેસ નથી.
  3. ગ્લોબલ વોર્મિંગ માટે મુખ્યત્વે ગ્રીનહાઉસ અસર જવાબદાર છે.
  4. ગ્રીન હાઉસ વાયુઓ પૃથ્વી પરથી પરાવર્તિત થતા ગામા કિરણોને શોષી લે છે.
- ઉક્ત વિધાન/વિધાનો પૈકી કયું વિધાન/વિધાનો સાચાં છે?
- (A) ફક્ત 1 અને 2 (B) ફક્ત 1, 3 અને 4 (C) ફક્ત 1 અને 3 (D) 1, 2, 3 અને 4
- (13) નીચેનામાંથી કઈ જોડી સાચી નથી?
- (A) વિશ્વ ગુજરાતી ભાષા દિવસ – 14 સપ્ટેમ્બર (B) રાષ્ટ્રીય વિજ્ઞાન દિવસ – 28 ફેબ્રુઆરી
(C) પૃથ્વી દિવસ – 22 એપ્રિલ (D) માનવ અધિકાર દિવસ – 10 ડિસેમ્બર

- (14) ગુજરાતમાં સસ્તુ સાહિત્ય પ્રકાશનની સ્થાપના કઈ વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલ હતી?
- (A) ભિક્ષુ અખંડ આનંદ (B) રવિશંકર મહારાજ
(C) ઠક્કર બાપા (D) સ્વામી વિદ્યાનંદજી
- (15) ગુજરાત સરકારની મહત્વની એવી 'નમો લક્ષ્મી' અને 'નમો સરસ્વતી વિજ્ઞાન સાધના' યોજના માટે નીચેનામાંથી કઈ બાબત સાચી છે?
- (A) બંને યોજનાનો લાભ ધો. 9 થી 12 તમામ વિદ્યાર્થીને મળે છે.
(B) 'નમો લક્ષ્મી' યોજનાનો લાભ ધો. 9 થી 12 ની માત્ર વિદ્યાર્થીનીને મળે છે. 'નમો સરસ્વતી વિજ્ઞાન સાધના' યોજનાનો લાભ ધો. 11 અને 12 વિજ્ઞાન પ્રવાહના તમામ વિદ્યાર્થીઓને મળે છે.
(C) બંનેની સહાયની રકમ એકસરખી છે.
(D) બંને યોજનામાં આવક મર્યાદા નથી.
- (16) ખંડકાવ્ય "વસંતવિજય" ના લેખક કોણ હતાં?
- (A) નર્મદ (B) બાલશંકર કંથારિયા (C) કાન્ત (D) દલપતરામ
- (17) ભારતીય સંવિધાનમાં છયાશીમાં સુધારા અધિનિયમ, 2002 ની કઈ કલમથી શિક્ષણનો હકની જોગવાઈ દાખલ કરવામાં આવેલ છે?
- (A) કલમ-4 (B) કલમ-21 (C) કલમ-86 (D) કલમ-2
- (18) ભારતીય સંવિધાનમાં રાષ્ટ્રપતિને મદદ કરવા અને સલાહ આપવા માટે આ ફરજો કોને સોંપવામાં આવેલ છે?
- (A) રાષ્ટ્રપતિનો સ્ટાફ (B) સંસદ (C) મંત્રીમંડળ (D) રાજ્યસભા
- (19) ભારતીય સંવિધાનમાં આ વ્યાખ્યા કોનાથી સંબંધિત છે?
- "ગ્રામ સ્તરે, પંચાયત વિસ્તારમાં સમાવિષ્ટ ગામને લગતી મતદાર યાદીમાં નોંધાયેલી વ્યક્તિઓનું બનેલું મંડળ"
- (A) ગ્રામસભા (B) પંચાયત (C) પંચાયત વિસ્તાર (D) ગ્રામ
- (20) "શૂન્યમ્" તખલ્લુસ કયા સાહિત્યકાર સાથે સંલગ્ન છે?
- (A) જમનાશંકર બૂચ (B) ધીરુભાઈ ઠાકર
(C) ત્રિભુવન ભટ્ટ (D) હસમુખભાઈ પટેલ
- (21) વ્યક્તિ પોતાના ઘરથી 8 કિ.મી. પૂર્વ દિશામાં પછી ડાબી બાજુ 6 કિ.મી. જાય છે. છેલ્લે ડાબી બાજુ જઈ 8 કિ.મી. જાય છે. વ્યક્તિ પ્રારંભિક સ્થાનથી કેટલા અંતર પર અને કઈ દિશામાં છે?
- (A) 6 કિ.મી. ઉત્તર (B) 6 કિ.મી. દક્ષિણ
(C) 5 કિ.મી. પૂર્વ (D) 4 કિ.મી. દક્ષિણ

- (22) 17 માર્ચ, 2005ના રોજ બુધવાર હોય તો 12 સપ્ટેમ્બર, 2005ના રોજ કયો વાર હશે?
 (A) સોમવાર (B) રવિવાર (C) શુક્રવાર (D) શનિવાર
- (23) ગુપ્ત ભાષામાં 'EDITION' ને 389165 લખવામાં આવેલ છે, તો ગુપ્ત ભાષામાં "TIED" ને કઈ રીતે લખવામાં આવશે?
 (A) 1586 (B) 1983 (C) 3819 (D) 1839
- (24) શબ્દકોષ પ્રમાણે વિકલ્પમાંથી કયો શબ્દ ચોથા સ્થાને હશે?
 (A) Sanatorium (B) Sanction
 (C) Sanskrit (D) Sanctity
- (25) જેમ રાષ્ટ્રપતિ ભવન ભારતમાં હોય છે, ડાઉનીંગ સ્ટ્રીટ યુનાઈટેડ કિંગડમમાં, વ્હાઈટ હાઉસ યુ.એસ.એ. માં હોય છે. તેવી રીતે કેમલીન કયા દેશમાં હોય છે?
 (A) રૂસ (B) નોર્વે
 (C) જર્મની (D) રૂમાનિયા
- (26) ક, ગ, છ, ઠ, ..., બ. (ખાલી જગ્યામાં નીચે પૈકી કયો વર્ણ આવશે?)
 (A) દ (B) થ (C) ધ (D) ત
- (27) પિતા અને પુત્રની હાલની ઉંમરનો સરવાળો ૩૫ થાય છે. ૨૦ વર્ષ બાદ પિતાની ઉંમર પુત્રની ઉંમર કરતાં બમણી થાય છે તો પિતાની હાલની ઉંમર કેટલી?
 (A) ૨૦ વર્ષ (B) ૨૫ વર્ષ (C) ૩૦ વર્ષ (D) ૨૭ વર્ષ
- (28) 10, 29, 66, 127, ? (પ્રશ્નાર્થના સ્થાને નીચે પૈકી કઈ સંખ્યા આવશે?)
 (A) 218 (B) 226 (C) 193 (D) 324
- (29) જો ઈશાન ખૂણો દક્ષિણ બને તો અગ્નિ ખૂણો શું બને?
 (A) પશ્ચિમ (B) પૂર્વ (C) ઉત્તર (D) દક્ષિણ
- (30) **** = 24
 **ΔΔ = 22
 Δ ⊗ ⊗ ⊗ = 14
 *Δ ⊗ ? = 23
 અહીં પ્રશ્નાર્થની જગ્યાએ કઈ સંખ્યા આવે?
 (A) 6 (B) 7 (C) 8 (D) 9

- (31) મુક્ત શિસ્તની હિમાયત કઈ વિચારધારા કરે છે? (D) પ્રકૃતિવાદ
 (A) વાસ્તવવાદ (B) વ્યવહારવાદ (C) આદર્શવાદ
- (32) કઈ વિચારધારા અનુસાર અધ્યયન – અધ્યાપન પ્રક્રિયામાં પ્રશ્નોત્તરી પદ્ધતિ પર ભાર મુકવામાં આવે છે? (D) પ્રકૃતિવાદ
 (A) આદર્શવાદ (B) વ્યવહારવાદ (C) વાસ્તવવાદ
- (33) કઈ વિચારધારા અનુસાર મૂલ્યો સાપેક્ષ છે? (D) અસ્તિત્વવાદ
 (A) વ્યવહારવાદ (B) આદર્શવાદ (C) પ્રકૃતિવાદ
- (34) સંરચનાવાદી અધ્યયનમાં કઈ પ્રક્રિયા સૌથી વધુ મહત્વની છે? (D) જ્ઞાનસંક્રમણ
 (A) વર્તન-પરિવર્તન (B) અર્થગ્રહણ (C) અર્થસર્જન
- (35) પેન્સિલ બનાવતી કંપનીમાં 480 પેકેટ બનાવતા રમેશને 6 દિવસ અને મનોજને 12 દિવસ લાગે છે, બંને સાથે મળીને 480 પેકેટ બનાવે, તો કેટલા દિવસમાં બનાવી શકે? (D) $5\frac{1}{2}$ દિવસ
 (A) 8 દિવસ (B) 4 દિવસ (C) 3 દિવસ
- (36) તત્ત્વજ્ઞાની Peters એ આપેલા કેળવણીના માપદંડોમાં નીચેના પૈકી કયા માપદંડનો સમાવેશ થતો નથી? (D) PROCESS – પ્રક્રિયા
 (A) INPUT – ઉચિત Content નાખવું (B) OUTPUT – પરિણામ
 (C) ASSESSMENT - મૂલ્યાંકન
- (37) 'બાલકેન્દ્રિય શિક્ષણ' – કેળવણીની કઈ વિચારધારાની દેશ છે? (D) પ્રકૃતિવાદ
 (A) આદર્શવાદ (B) પ્રયોજનવાદ/વ્યવહારવાદ
 (C) માનવતાવાદ
- (38) વિલિયમ જેમ્સ, જહોન ડ્યૂઈ, કિલપેટ્રીક જેવા તત્ત્વચિંતકો કેળવણીની કઈ વિચારધારાને સમર્થન આપે છે? (D) માનવતાવાદ
 (A) આદર્શવાદ (B) વ્યવહારવાદ (C) પ્રકૃતિવાદ
- (39) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ કેળવણીની કઈ વિચારધારાની અમૂલ્ય ભેટ છે? (D) માનવતાવાદ
 (A) આદર્શવાદ (B) પ્રકૃતિવાદ (C) વ્યવહારવાદ
- (40) શિક્ષકના વ્યવસાય માટે જરૂરી વિશિષ્ટ શક્તિ કે ક્ષમતાને શું કહેશે? (D) શિક્ષક પ્રવિણતા
 (A) શિક્ષક અભિયોગ્યતા (B) શિક્ષક અભિરૂચિ
 (C) શિક્ષક સંજ્જતા
- (41) શિક્ષકના વ્યવસાય પ્રત્યે સંમતિ કે અસંમતિ દર્શાવતા તમારા મનના પ્રતિચારોને શું કહેશે? (D) અભિરૂચિ
 (A) માન્યતા (B) મનોવલણ (C) અભિયોગ્યતા

- (42) ગિલફર્ડના બુદ્ધિના ત્રિપરિમાણ મોડલ અનુસાર નીચે પૈકી કઈ નીપજ છે?
- (A) બોધ (B) વર્તન (C) મૂલ્યાંકન (D) એકમ
- (43) વિદ્યાર્થી કઈ કાર્યનો આંતરિક સંતોષ પામવા માટે કોઈ કાર્ય કરે તો તે કયા પ્રકારની પ્રેરણા છે?
- (A) હકારાત્મક પ્રેરણા (B) સિધ્ધિ પ્રેરણા
(C) આંતરિક પ્રેરણા (D) બાહ્ય પ્રેરણા
- (44) માનસિક વિકાસના પિયાજેના સિદ્ધાંત અનુસાર બાળક કઈ અવસ્થામાં સમસ્યાઓ ઉકેલતા શીખે છે?
- (A) સંવેદન-સ્નાયુલક્ષી અવસ્થા (B) પૂર્વ - પ્રક્રિયાત્મક અવસ્થા
(C) મૂર્ત - પ્રક્રિયાત્મક અવસ્થા (D) ઔપચારિક - પ્રક્રિયાત્મક અવસ્થા
- (45) ક્રોધ, ભય, ઈર્ષ્યાનું નિયંત્રણ કયા પ્રકારના વિકાસ સાથે સંકળાયેલ છે?
- (A) સાંવેગિક વિકાસ (B) માનસિક વિકાસ (C) શારીરિક વિકાસ (D) ચેષ્ટાવિકાસ
- (46) નીચેનામાંથી કયુ લક્ષણ વૃદ્ધિ સાથે બંધબેસતું નથી?
- (A) વૃદ્ધિ મર્યાદિત કાળ સાથે જોડાયેલી છે. (B) વૃદ્ધિને અંતે શારીરિક પરિપક્વતા આવે છે.
(C) વૃદ્ધિનું માપન સરળ છે. (D) વૃદ્ધિ એ વિકાસ પર આધારિત છે.
- (47) વ્યક્તિત્વનો સ્વ-સિદ્ધાંત કયા મનોવૈજ્ઞાનિકે આપ્યો છે?
- (A) ફ્રોઈડ (B) ઓલપોર્ટ (C) એરિક્સન (D) કાર્લ રોજર્સ
- (48) નીચેનામાંથી કયુ લક્ષણ મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીનું નથી?
- (A) વસ્તુલક્ષીતા (B) તુલનાત્મકતા (C) યથાર્થતા (D) વિશ્વસનીયતા
- (49) વિલિયમ સ્ટર્ન એ આપેલ બુદ્ધિ ક્ષમતા માપન માટેનું સૂત્ર કયુ છે?

$$(A) \text{ બુદ્ધિ લઘ્વિ (IQ) } = \frac{\text{માનસિક વય (MA) Mental Age}}{\text{શારીરિક વય (Chronological Age)}} \times 100$$

$$(B) \text{ બુદ્ધિ લઘ્વિ (IQ) } = \frac{\text{શારીરિક વય (Chronological Age)}}{\text{માનસિક વય (MA) Mental Age}} \times 100$$

$$(C) \text{ બુદ્ધિ લઘ્વિ (IQ) } = \frac{\text{શારીરિક વય (Chronological Age)}}{100} \times \text{માનસિક વય}$$

$$(D) \text{ બુદ્ધિ લઘ્વિ (IQ) } = \frac{\text{માનસિક વય (MA) Mental Age}}{100} \times \text{શારીરિક વય}$$

- (50) ક્યુ વિધાન મનોવલણ સાથે સુસંગત નથી?
 (A) મનોવલણો એ વારસાગત કે આનુવંશિક હોય છે.
 (B) મનોવલણો મોટા ભાગે કાયમી હોય છે.
 (C) મનોવલણો વ્યક્તિ કે વસ્તુના સંદર્ભમાં જ હોઈ શકે છે.
 (D) મનોવલણ વ્યક્તિ તરફથી જૂથ તરફ વિકસે છે.

- (51) નીચેનામાંથી ધ્યાનનું આંતરિક ઘટક કયું છે?

(A) તીવ્રતા

(B) કદ

(C) રસ

(D) ગતિ

- (52) યોગ્ય રીતે જોડો.

X

Y

1. વોટસન

a. સંરચનાવાદ

2. વિલિયમ વુન્ટ

b. વર્તનવાદ

3. વિલિયમ જેમ્સ

c. અભિસંધાનવાદ

4. હલ

d. કાર્યવાદ

(A) 1-b, 2-a, 3-d, 4-c

(B) 1-a, 2-b, 3-c, 4-d

(C) 1-c, 2-d, 3-a, 4-b

(D) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

- (53) ક્યુ વિધાન વૃદ્ધિ સંબંધિત છે?

(A) તેને વારસો અને વાતાવરણ બંને અસર કરે છે.

(B) તે સંકુલ પ્રક્રિયા છે.

(C) તેને વર્તન સાથે પરોક્ષ સંબંધ છે.

(D) તે સમગ્ર પરિવર્તન સૂચવે છે.

- (54) 80 થી 90 બુદ્ધિ આંક ધરાવનારને કઈ કક્ષામાં મૂકી શકાય?

(A) મૂર્ખ

(B) અલ્પબુદ્ધિ

(C) મંદબુદ્ધિ

(D) શ્રેષ્ઠ બુદ્ધિ

- (55) ચાર રસ્તા પર લાલ રંગની ટ્રાફિક લાઈટ દેખાતા વાહન થોભાવી દેવું – આ શાનું ઉદાહરણ છે?

(A) શાસ્ત્રીય અભિસંધાન

(B) કારક અભિસંધાન

(C) નિરભિસંધાન

(D) સ્વયંસ્ફુરિત પુનરભિસંધાન

- (56) आवृत्ति वितरणने आलेख द्वारा दशविवानी कर्ष रीत ढोटी छे?
- (A) आवृत्ति बहुकोष (B) संग्रहित आवृत्ति आलेख
(C) संग्रहित शतमान आलेख (D) आवृत्ति लघुकोष
- (57) साडीना वेपारीने दुकानमां कर्ष साडीनुं वेयाण वधु छे, ते जणवा माटे मध्यवर्ती स्थितिमानना क्या मापनो उपयोग करवो पडे?
- (A) मध्यस्थ (B) मध्यक (C) बहुलक (D) विस्तार
- (58) भौतिक विज्ञानमां आवता लंबाई, वजन, समय वगैरे मापन माटेनुं कर्ष मापन पद्धतिना उदाहरण छे?
- (A) ओणभ अंक माप पद्धति (B) गुणोत्तर माप पद्धति
(C) अंतर अंक माप पद्धति (D) कर्मांक माप पद्धति
- (59) प्रक्रियाना मूल्यांकनमां कर्ष बाबतना मूल्यांकननो समावेश थाय छे?
- (A) हेतुनी प्राप्ति (B) अध्ययन पद्धति - प्रयुक्ति
(C) अपेक्षित वर्तन - परिवर्तन (D) सिद्धि
- (60) वर्ग व्यवहारमां शिक्षकनी परोक्ष असरमां नीयेनामांथी क्युं घटक समाविष्ट थतुं नथी?
- (A) लागणीनो स्वीकार (B) वभाण - प्रोत्साहन
(C) विचारनो स्वीकार (D) सूचना आपवी
- (61) नेड इलेन्डर्सना वर्ग व्यवहार वर्गीकरण भोडल अनुसार नीयेना पैकी क्यो घटक शिक्षकनी परोक्ष असर नथी?
- (A) वभाण - प्रोत्साहन (B) व्याभ्यान - कथन
(C) लागणीओनो स्वीकार (D) विचारनो स्वीकार
- (62) मनोवैज्ञानिक कसोटीओ द्वारा थतुं मापन ओ क्या प्रकारनुं मापन छे?
- (A) निरपेक्ष मापन (B) सापेक्ष मापन
(C) प्रत्यक्ष मापन (D) परोक्ष मापन
- (63) नीयेना पैकी कर्ष क्रियात्मक संशोधननी लाक्षिकता नथी?
- (A) शाणकीय व्यवहारनी सुधारणा
(B) परीणाओनी ओछी व्यापकता
(C) वर्गभंडनी समस्याओनो उकेल
(D) शिक्षणनी सांप्रत समस्याओनो उकेल

- (64) મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયાનો સાચો ક્રમ જણાવો.
- (A) અનુભવ → અમલીકરણ → મૂલ્યાંકન
 (B) શૈક્ષણિક હેતુઓ → અધ્યયન અનુભવો → મૂલ્યાંકન
 (C) અધ્યાપન અનુભવો → પ્રતિપોષણ → મૂલ્યાંકન
 (D) અધ્યયન અનુભવો → પ્રતિપોષણ → મૂલ્યાંકન
- (65) વિદ્યાર્થીઓને વાસ્તવિક જેવા આભાસી અનુભવ આપવા માટેની ટેકનોલોજી કયા નામથી ઓળખાય છે?
- (A) બ્લેન્ડેડ લર્નિંગ
 (B) ઓનલાઇન એજ્યુકેશન
 (C) વર્ચ્યુઅલ એજ્યુકેશન
 (D) વર્ચ્યુઅલ રીયાલિટી
- (66) જો PIPE નું અંક કોડિંગ 169165 કરવામાં આવે તો, SWAN નું અંક કોડિંગ કરતા છેલ્લો અંક કયો આવે?
- (A) 6
 (B) 4
 (C) 5
 (D) 3
- (67) નીચેના સમીકરણમાં જો '+' અને '-' ની અદલાબદલી તેમજ 'x' અને '÷' ની અદલાબદલી કરીએ તો '?' ના સ્થાને શું આવે?
- $35 + 30 - 3 \times 3 \div 17 = ?$
- (A) 24
 (B) 22
 (C) 20
 (D) 23
- (68) X એ Y કરતા ઉચો છે. Z એ X કરતા ઉચો છે, પરંતુ T કરતા નીચો છે. W એ X કરતા નીચો છે પણ Y કરતા ઉચો છે તો ઉપરોક્ત તમામને ઉંચાઈને ધ્યાને રાખીને ચઢતાં ક્રમમાં ગોઠવો.
- (A) T-Z-X-W-Y
 (B) Z-X-W-Y-T
 (C) T-X-Z-W-Y
 (D) Y-W-X-Z-T
- (69) 1. કેટલાક ફૂલ ગુલાબી છે.
 2. બધા ગુલાબી ફૂલ સુંદર છે.
 ઉપરોક્ત બે વાક્ય પરથી શું નિષ્કર્ષ નિકળે?
- (A) બધા ફૂલ સુંદર છે.
 (B) કેટલાક ફૂલ સુંદર છે.
 (C) કોઈ ફૂલ સુંદર નથી.
 (D) કઈ કહી શકાય નહીં.
- (70) 40 છોકરાં એક જ હારમાં ઉભા છે. આ હારમાં વેદાંત જમણેથી 14મા ક્રમે છે, તો ડાબેથી તે કયા ક્રમ પર આવે?
- (A) 25
 (B) 24
 (C) 27
 (D) 26
- (71) નીચે વિકલ્પોમાં આપેલા શબ્દોમાંથી સામાસિક શબ્દ ન હોય તે ઓળખી બતાવો.
- (A) પોસ્ટ ઓફિસ
 (B) પોસ્ટકાર્ડ
 (C) રાત-દિવસ
 (D) અનુપમ

(72) બે ફાંટ પતીરા રિયા – મતીરા શબ્દનો અર્થ જણાવો.

(A) કાકડી

(B) ચીભડા

(C) કારેલાં

(D) કંકોડા

(73) કાર ખોટકાઈ પડે તો એનો માલિક થોડો શરમાય છે.

વાક્યમાં થોડો શબ્દ નીચે પૈકી શું છે?

(A) પ્રમાણસૂચક ક્રિયા વિશેષણ

(B) માત્રાસૂચક વિશેષણ

(C) સમયવાચક ક્રિયા વિશેષણ

(D) પ્રમાણસૂચક ક્રિયા વિશેષણ

(74) રોગના મૂળમાં સમજણ સાથેના ઘૂટાછેડા રહેલા છે – વાક્યનો ભાવાર્થ દર્શાવતું વાક્ય નીચેના વિકલ્પમાંથી શોધો.

(A) ડોક્ટર રોગની જાળવણી માટે છે કે આરોગ્યની?

(B) રોગ થાય તે માટે સુખી લોકો સ્થૂળ સાધના કરે છે.

(C) પોતાના શરીરને ન સમજે તે વળી બીજાને શું સમજે?

(D) તંદુરસ્ત સમાજ એટલે હોસ્પિટલ, અનાથ આશ્રમ, વૃદ્ધાશ્રમની વૃદ્ધિ.

(75) સમાન અર્થ ધરાવતા શબ્દની જોડી નીચેના વિકલ્પોમાંથી ઓળખી બતાવો.

(A) આદિમ – પ્રારંભ, અંત

(B) છાંક – નશો, કેફ

(C) ઓથ – સહારો, સાયુજ્ય

(D) ગિરા – મીઠાંશ, કર્કસતા

(76) વિરામ ચિહ્ન નક્કી કરો.

- વાચન સમજ માટે વપરાય છે.

- કોઈના કથનને દર્શાવતા પહેલા મૂકાય છે.

- સંબોધનના પદ પછી મૂકાય છે.

(A) પૂર્ણવિરામ

(B) અર્ધવિરામ

(C) અલ્પવિરામ

(D) ગુરુવિરામ

(77) અર્થની સ્પષ્ટતા કરવા માટે વપરાય છે.

(A) નાનો કૌસ

(B) મોટો કૌસ

(C) છગડિયો કૌસ

(D) બેવડું અવતરણ

(78) સાચી જોડણી ઓળખો.

(A) કીર્તિ

(C) કીર્તી

(B) કિર્તિ

(D) કિર્તી

(79) કવિ - લેખકના તખલ્લુસની યોગ્ય જોડ બનાવો.

A

B

1. ગૌરીશંકર જોષી

A. બેકામ

2. મણિશંકર ભટ્ટ

B. વાસુકી

3. બરકર વિરાણી

C. ધૂમકેતુ

4. ઉમાશંકર જોષી

D. કાન્ત

(A) 1-B, 2-D, 3-A, 4-C

(C) 1-C, 2-B, 3-A, 4-D

(B) 1-C, 2-D, 3-B, 4-A

(D) 1-C, 2-D, 3-A, 4-B

(80) જરઠ - નો સમાનાર્થી શબ્દ શોધો.

(A) પિતા

(C) યુવાન

(B) જઠર

(D) વૃદ્ધ

(81) પૂર્વા, મને તારું સરનામું લખાવ તો ! વાક્યમાં નિપાત શોધો.

(A) તો

(C) તારું

(B) મને

(D) લખાવ

(82) ચોઘડિયું - સમાસ ઓળખાવો.

(A) દંઢ

(C) તત્પુરુષ

(B) દ્વિગુ

(D) મધ્યમપદલોપી

(83) અલંકાર ઓળખાવો - "રવિને પોતાનો તડકો ન ગમે તો ક્યાં જાય?"

(A) વ્યાજસ્તુતિ

(B) અનન્વય

(C) વ્યતિરેક

(D) શ્લેષ

(84) વિભક્તિનો પ્રકાર જણાવો. તે રાજકોટ સુધી અમારી સાથે હતા.

(A) દ્વિતીયા

(B) તૃતીયા

(C) પંચમી

(D) સપ્તમી

(85) શબ્દકોશના ક્રમમાં ગોઠવો. કૌસ, કૃપા, કાંચન, કાગળ

(A) કાગળ, કાંચન, કૌસ, કૃપા

(C) કાગળ, કૃપા, કાંચન, કૌસ

(B) કાગળ, કાંચન, કૃપા, કૌસ

(D) કાગળ, કૌસ, કાંચન, કૃપા

- (86) Quinine tastes bitter. Find the correct passive sentence.
- (A) Quinine is bitter when it is tasted. (B) Quinine is bitter tasted.
 (C) The taste of quinine is bitter. (D) Quinine is tasted bitter.
- (87) When he was working with full concentration, _____ angle appeared and commented.
 (Put proper article)
- (A) a (B) an
 (C) the (D) none
- (88) You must _____ God, the greatest. (put proper phrase)
- (A) trust on (B) trust to
 (C) trust in (D) trust
- (89) For 25 years, the residents of Taj Nagar Village near Gurgaon lobbied _____ a railway station in their village.
- (A) to (B) for
 (C) towards (D) on
- (90) Few people turned up for the show, _____? (Select proper Question Tag)
- (A) did they (B) didn't they
 (C) aren't they (D) won't they
- (91) Which is not the sub skill of Listening Skills?
- (A) Global understanding (B) Specific information
 (C) Scanning (D) Infer attitude
- (92) Which conjunction is preferable to indicate the reason and result?
- (A) Although (B) Though
 (C) So that (D) Either....nor
- (93) Find out the nearest meaning of "haze".
- (A) near (B) for
 (C) gaze (D) gain

(101) कर्म का बीजक दर्शन इकाई का प्रकार कौन-सा है?

- (A) बीजनी (B) उन्वास
(C) खंडकाव्य (D) रेखाचित्र

(102) माताजी चाकू से फल काटती हैं। रेखांकित विभक्ति पहचानिए।

- (A) सम्प्रदान विभक्ति (B) कर्ण विभक्ति
(C) अधिकरण विभक्ति (D) कर्म विभक्ति

(103) वाक्यों के पदों की क्रिया का उसके लिंग, वचन, काल और पुरुष के अनुरूप होना _____ कहलाता है।

- (A) अन्वय (B) समास
(C) विभक्त (D) अलंकार

(104) 'गुलमर्ग की खिड़की से एक रात इकाई में लेखक ने गुलमर्ग के प्राकृतिक सौंदर्य का विवरण कहाँ से लिखा है?

- (A) परिवेश (B) आषाढ़ का एक दिन
(C) आधे-अधूरे (D) लहरों के राजहंस

(105) "बालक रोता रहा और चुप हो गया" इस संयुक्त वाक्य का सही सरल वाक्य होता है ...

- (A) बालक रो-रो कर चुप हो गया। (B) बालक रोते हुए चुप हो गया।
(C) बालक रोने के बाद चुप हो गया। (D) बालक रोता रहा फिर अचानक चुप हो गया।

(106) "बालूचर" किसे कहा जाता है?

- (A) बालूशाही (B) रेती का ढेर
(C) रेतीला नदी तट (D) एक नदी का नाम

(107) देश का अतीत, वर्तमान और भविष्य हिन्दी कक्षा-5 की किस इकाई में चित्रित है?

- (A) भारत-गौरव (B) युग और मैं
(C) दाज्यू (D) एक यात्रा यह भी

(108) प्रगति, अधोगति, अवनति, दयनीय दशा... इन चारों शब्दों में से एक दूसरे से अलग अर्थ सूचित करनेवाला शब्द कौन-सा है?

- (A) अधोगति (B) अवनति
(C) प्रगति (D) दयनीय दशा

- (115) दो वर्णों के मेल से उत्पन्न विकार को क्या कहते हैं ?
 (A) समास
 (B) संधि
 (C) शब्दाद्य
 (D) दृढ़
- (114) पृथ्वी के लाल रंग हिमगिरि सा _____ । - सही विकल्प चुनकर पंक्ति पूर्ण कीजिए।
 (A) भाल
 (B) हाल
 (C) चाल
 (D) काल
- (113) जिस वाक्य में एक उद्देश्य और एक ही विधेय हो उसे क्या कहते हैं ?
 (A) संयुक्त वाक्य
 (B) मिश्र वाक्य
 (C) सरल या साधारण वाक्य
 (D) समुच्चयवाचक वाक्य
- (112) 'मनुष्य' शब्द का समानार्थी दीजिए।
 (A) महिमा
 (B) छोटा भाई
 (C) तपस्वी
 (D) मनुष्य
- (111) मनुष्य आत्मघाती बनकर एक दूसरे का पराभव कर जगत के वैभव को तहस-नहस कर रहा है। इसकी वेदना किस कविता में अभिव्यक्त हुई है ?
 (A) आराधना
 (B) भारत गौरव
 (C) कुण्डलियाँ
 (D) युग और मैं
- (110) वर्तनी की दृष्टि से शब्द शब्द कौन-सा है ?
 (A) निक्की का
 (B) रानी का
 (C) रोजी का
 (D) रामा का
- (109) हल्का चाकलेटी चमकदार रंग जिस पर दृष्टि फिसल जाती थी। खड़े छोटे कानों के बीच में माथे पर झूलता अचाल का गुच्छा, बड़ी, काली-स्वच्छ आँखें.... - यह चित्रण किसका है ?
 (A) निक्की का
 (B) रानी का
 (C) रोजी का
 (D) रामा का

- (116) 'उदधि' शब्द का समानार्थी शब्द दीजिए।
- (A) वधिचि (B) समुद्र
(C) ऋषि (D) अभिमान
- (117) जिस समास में पूर्वपद 'विशेषण' और उत्तरपद 'विशेष्य' हो या पूर्वपद 'विशेष्य' और उत्तरपद 'विशेषण' हो उसे कौन-सा समास कहते हैं ?
- (A) तत्पुरुष (B) बहुव्रीहि
(C) कर्मधारय (D) द्विगु
- (118) 'कस्तूरी कुंडली बसे, मृग दूँढ़े बन माहि।
ऐसे घट-घट राम हैं, दुनिया देखे नाहि ॥
प्रस्तुत दोहा किसका है ?
- (A) रहीम (B) कबीर
(C) सूरदास (D) तुलसीदास
- (119) 'शास्त्रों में राजा को ईश्वर का रूप माना गया है।' यह वाक्य किस गद्य का है ?
- (A) भारतीय संस्कृति में गुरुशिष्य संबंध (B) कर्ण का जीवनदर्शन
(C) न्यायमंत्री (D) महाकवि कालीदास
- (120) स्त्री सम्मान, स्त्री सुरक्षा एवं आत्मीयतापूर्ण संबंधों का वर्णन किस कहानी में किया गया है ?
- (A) रानी (B) एक यात्रा यह भी
(C) दाज्यू (D) निर्भय बनो
- (121) 'अंधेरी नगरी' एकांकी कहाँ से ली गई है ?
- (A) मेरी प्रिय कहानियाँ (B) चुने हुए बाल एकांकी
(C) प्रकाश और परछाईयाँ (D) परती परिकथा
- (122) अकबर के दरबार का महामंत्री किसे बनाया गया ?
- (A) रसखान (B) तुलसीदास
(C) रहीम (D) सूरदास

- (123) 'विमान से छलांग' कृति का प्रकार कौन-सा है ?
- (A) लेख (B) निबंध
(C) पत्र (D) यात्रा वर्णन
- (124) 'सूरदास के पद' में किसका वर्णन किया गया है ?
- (A) विश्वबंधुत्व की भावना (B) सज्जनों की विशेषता
(C) दीन-दुखियों की रक्षा करना (D) वात्सल्य एवं श्रृंगारवर्णन
- (125) निम्नलिखित कृतियों में से कौन-सी कृति 'मोहन राकेश' की नहीं है ?
- (A) लहरों के राजहंस (B) आधे-अधूरे
(C) बन्द गली का आखिरी मकान (D) आषाढ़ का एक दिन
- (126) सही वर्तनी शब्द का चयन कीजिए।
- (A) रोती (B) रोति
(C) रीती (D) रिती
- (127) कहावत का सही अर्थ चुनिए - "एक तो करेला ऊपर से नीम चढ़ा"
- (A) बुरे स्वभाव का होना (B) मूर्ख का साथ अनिष्टकारी
(C) एक दोष के साथ-साथ दूसरा दोष भी लग जाना (D) आनेवाला दुःख आकर ही रहता है
- (128) किस शब्द में "आन" प्रत्यय का प्रयोग नहीं हुआ है ?
- (A) उड़ान (B) झाड़न
(C) थकान (D) मिलान
- (129) रामधारी सिंह 'दिनकर' को किस कृति की रचना पर ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला है ?
- (A) रेणुका (B) उर्वशी
(C) रसवंती (D) हुंकार
- (130) मनुष्य की मति किसके जैसी है ?
- (A) पशु जैसी (B) गुरु जैसी
(C) ईश्वर जैसी (D) देवता जैसी

- (131) संज्ञा के लिंग अनुसार विशेषण का गलत प्रयोग हुआ हो ऐसा विधान चुनिए।
 (A) आज मौसम सुहावना है।
 (B) आजकल कपस महंगा है।
 (C) उसकी नाक लम्बी है।
 (D) पीतल पीला होता है।
- (132) 'अठलौना' शब्द समास का कौन-सा प्रकार है ?
 (A) कर्मधारय
 (B) द्विगु
 (C) अव्ययीभाव
 (D) द्वंद्व
- (133) शब्दार्थ की गलत जोड़ पहचानिए।
 (A) आह्वान - पुकार
 (B) मतिमान - मूर्ख
 (C) भाल - कपाल
 (D) ललाट - निज
- (134) 'पायो जी मैंने राम रतन धन पायो' - पंक्ति में प्रयुक्त अलंकार को पहचानिए।
 (A) श्लेष अलंकार
 (B) यमक अलंकार
 (C) रूपक अलंकार
 (D) उत्प्रेक्षा अलंकार
- (135) मिश्रवाक्य पहचानिए।
 (A) परिश्रमी व्यक्ति अच्छे लाते हैं।
 (B) यह वही भारत है जो सोने की चिड़िया कहलाता है।
 (C) मुझे देखकर वह हिसक गया।
 (D) शीर मचानेवाला बालक पकड़ा गया।
- (136) 'घोड़े की गर्दन की लगाम शब्द समूह के लिए एक शब्द ...'
 (A) घुड़सवार
 (B) अयाल
 (C) कुल्ल
 (D) गाँव
- (137) भाववाचक संज्ञा के संबंध में गलत विकल्प चुनिए।
 (A) बच्चा - बचपन
 (B) उचित - उचितता
 (C) झुंकीना - झुंकीव
 (D) बहिन - बहिनपन

- (138) 'निर्भय बनो' - यह अंश फणीश्वरनाथ रेणु लिखित उपन्यास 'कितने चौराहे' के कौन-से प्रकरण से लिया गया है ?
- (A) पहला (B) सातवाँ
(C) तीसरा (D) आठवाँ
- (139) मुहावरा और उसके अर्थ के संबंध में गलत विकल्प कौन-सा है ?
- (A) आँख का पानी ढलना - निर्लज्ज हो जाना
(B) आँखों से गिरना - कोई महत्त्व न रहना
(C) आँखों पर चर्बी छाना - बुढ़ापा आ जाना
(D) आँख का काजल चुराना - सामने की वस्तु चुरा लेना
- (140) विलोम की गलत जोड़ पहचानिए।
- (A) शिरोमणि - चरणधूलि (B) रोपक - उन्मूलन
(C) आवाहन - सर्जन (D) उद्भूत - विनंती
- (141) 'भीतरी समृद्धि' गद्य का साहित्य प्रकार चुनिए।
- (A) लेख (B) कविता
(C) निबंध (D) आत्मकथा
- (142) 'जन्मभूमि' कविता में कौन-सी भावना साकार होती है ?
- (A) जय हिन्द (B) अहिंसा परमोधर्म
(C) वसुधैव कुटुंबकम् (D) सत्यमेव जयते
- (143) लेखक 'यशपाल जैन' ने किस साहित्य पर कहानियाँ लिखी है ?
- (A) घटना प्रधान कहानी (B) चरित्र प्रधान कहानी
(C) आंचलिक कहानी (D) बाल मनोविज्ञान कहानी
- (144) मानव मूल्यों को जतन करने की प्रेरणा किस कहानी से मिलती है ?
- (A) चोरी (B) अलबम
(C) रचना (D) भीतरी समृद्धि

(145) 'मौलाना अबुल कलाम' के अनुसार हमारा जीवन क्या है ?

(A) एक साधना

(B) एक बगीचा

(C) एक शीशाघर

(D) एक यंत्र

(146) 'जाति और लिंग के बीच कोई भेदभाव न रखा जाय' - यह वाक्य किस कृति का है ?

(A) कालिदास का प्राणीप्रेम

(B) एक प्रश्न : चार उत्तर

(C) बूढ़ी काकी

(D) सुधामूर्ति

(147) विलोम शब्द की सही जोड़ पहचानिए।

(A) शक्तिशाली - शक्तिदीन

(B) शुरुआत - प्रारंभ

(C) विजय - जीत

(D) मीठी - मधुर

(148) शब्दार्थ की गलत जोड़ पहचानिए।

(A) उछाह - उत्साह, उल्लास

(B) मंझारन - मध्य, बीच

(C) सिफारिश - संस्तुति, खुशामद

(D) दमक - अंधेरा, रात

(149) विशेषण शब्द का कौन-सा जोड़ा गलत है ?

(A) गाँव - गँवार

(B) दिन - दैनिक

(C) संसार - सांसारिकता

(D) चमक - चमकीला

(150) मुहावरे और उनके अर्थ का कौन-सा जोड़ा गलत है ?

(A) आगबबूला हो जाना - बहुत गुस्सा आना

(B) नींद हराम कर देना - चैन से सोने नहीं देना

(C) ठंडी आह भरना - बहुत खुश होना

(D) चैन की साँस लेना - शांति होना

(151) चक्की के दो पाटों में क्या समानता है ?

(A) दोनों छोटे हैं

(B) दोनों बड़े हैं

(C) दोनों एक ही रंग के हैं

(D) दोनों लोहे के हैं

- (152) 'तोता और इन्द्र' की कहानी कहाँ से ली गई है ?
- (A) अन्वेषक और अन्य (B) आईने के सामने
(C) बुक ऑफ नॉलेज (D) गिनीपिग
- (153) दधि मथि 'घृत' काढ़ि लियो डारि दियो छोई' इस पद में रेखांकित शब्द 'घृत' का अर्थ क्या है ?
- (A) छाछ (B) माखन
(C) घी (D) दही
- (154) 'देव, यही है अभिलाषा मेरे जीवन की' - यह वाक्य किसने कहा ?
- (A) वरुण देवता ने (B) तोते ने
(C) ब्रह्माजी ने (D) वेदव्यासजी ने
- (155) रसखान की भक्ति में किसका त्रिवेणी संगम नहीं है ?
- (A) प्रेम (B) श्रृंगार
(C) कला (D) सौंदर्य
- (156) "तोता और इन्द्र" का साहित्य प्रकार क्या है ?
- (A) कथा काव्य (B) संवाद काव्य
(C) मुक्तक (D) हास्य-व्यंग्य
- (157) शब्द समूह के लिए एक शब्द के बारे में गलत विकल्प चुनिए।
- (A) हवा के तेज चलने से होनेवाली आवाज - हहराना (B) अनंत काल से - अंतस्तंभ
(C) जो हुआ न हो - अभूत (D) बंदूक की गोली - बुलेट
- (158) निम्नलिखित शब्दों की गलत जोड़ पहचानिए।
- (A) भाजन - बरतन (B) आस्तरण - बिछौना
(C) तल्प - प्यास (D) आखेट - शिकार
- (159) भिन्न अर्थवाला शब्द ढूँढ़िए।
- (A) उहंडता (B) ढिठाई
(C) दुस्साहस (D) नितांत

- (160) भाववाचक संज्ञा की गलत जोड़ पहचानिए।
- (A) अधिक - अधिकता
(B) आवश्यक - आवश्यकता
(C) सफल - सफलता
(D) पुरुष - पुरुषता
- (161) 'पुरन्दर' शब्द का अर्थ क्या होता है ?
- (A) गिरि
(B) कदंब
(C) कंदर्ब
(D) इन्द्र
- (162) हमारा देश तभी उन्नति कर सकता है, जब देश का प्रत्येक नागरिक पूर्णतः ईमानदारी, लगन एवं निष्ठा के साथ अपना छोटे-से छोटा कार्य करेगा। प्रयुक्त निष्कर्ष किस इकाई का है ?
- (A) एक प्रश्न : चार उत्तर
(B) जीने की कला
(C) भारतवर्ष हमारा है
(D) रचना
- (163) 'हरिण शावक' को दूसरे किस नाम से जाना जाता है ?
- (A) कुलांच
(B) तल्य
(C) मृग छौना
(D) मृगः
- (164) 'गरियसी' शब्द का समान अर्थ दीजिए।
- (A) गौरवशाली
(B) आभासी
(C) जर्जर
(D) श्रेष्ठ
- (165) मुहावरे का अर्थ दीजिए।
"बात न पचना"
- (A) अविश्वसनीय होना
(B) बूते के बाहर होना
(C) बात न समझ पाना
(D) असमर्थ होना
- (166) खुश रहना केवल एक जरूरत नहीं है, यह एक नैतिक उत्तरदायित्व भी है। ऐसा किसने कहा है ?
- (A) अबुल कलाम
(B) आजाद
(C) आंद्रे अगासी
(D) फ्रांसीसी लेखक आंद्रे गिडे (Andre Gide)

- (167) नीचे दिये गये शब्दों में से कौन-सा शब्द एक-दूसरे का समानार्थी नहीं है ?
- (A) उबाह (B) उछाह
(C) उल्लास (D) उत्साह
- (168) दिये गये शब्दों में से कौन-सा शब्द 'दुर्व्यवहार' शब्द का विरोधी शब्द नहीं है ?
- (A) सव्यवहार (B) दुराचार
(C) अच्छा व्यवहार (D) अच्छा चाल-चलन
- (169) कवि ने किसको नावों की नगरी कहा है ?
- (A) मधुवंती (B) कश्मीर
(C) तत्साहसी (D) जलियाँवाला
- (170) वो आते तो शादी होय, उस बिन दूजा और न कोई मीठे लागे वाके बोल, ... ए सखी साजन?
ना सखी .....
- (A) तोता (B) साजन
(C) लोटा (D) ढोल
- (171) पर्यायवाची शब्द की गलत जोड़ पहचानिए।
- (A) भोर - प्रभात (B) दक्ष - प्रवीण
(C) मड़िया - मरुस्थल (D) डगरिया - राह
- (172) 'सुधा' शब्द का विलोम शब्द ...
- (A) सरल (B) गरल
(C) तरल (D) पहल
- (173) बिन्दु, मालती और नंदन किस रचना के पात्र हैं ?
- (A) चोरी (B) कालिदास का प्राणीप्रेम
(C) रचना (D) आलबम
- (174) गणेश शंकर विद्यार्थी ने कानपुर से 1913 में कौन से साप्ताहिक का प्रकाशन आरंभ किया था ?
- (A) यंग इंडिया (B) प्रताप
(C) केसरी (D) हरिजन

- (175) 'पहेलियाँ' के संदर्भ में सही विकल्प कौन-सा है ?
- (A) आरंभ में कही गई बात का खंडन करते हुए सही बात की ओर संकेत किया जाता है।
 (B) किसी वस्तु का टेढ़ा - मेढ़ा लक्षण देकर अभिप्रेत वस्तु का नाम पूछा जाता है।
 (C) यह एक प्रकार का शारीरिक खेल है।
 (D) जिसमें किसी वस्तु, व्यक्ति, स्थान या विचार का नाम सीधे लिया जाता है।
- (176) दिये गए वाक्यों में से जो वाक्य शुद्ध नहीं है, उसे पहचानिए।
- (A) एक फूलों की माला ला दीजिए।
 (B) वह आम का वृक्ष है।
 (C) पुस्तकालय में अनेक पुस्तकें हैं।
 (D) मेरा स्वास्थ्य अच्छा है।
- (177) 'असली बात जानने का यह तरीका नहीं है' यह उक्ति किस पात्र की है ?
- (A) बिन्दू
 (B) कुन्दन
 (C) मालती
 (D) नंदन
- (178) निम्नलिखित शब्दों में से किस शब्द में 'उपसर्ग' का प्रयोग नहीं किया गया ?
- (A) सपूत
 (B) कपूत
 (C) संयुक्त
 (D) प्रभुता
- (179) 'आराधक' शब्द किस संज्ञा के प्रकार का उदाहरण है ?
- (A) व्यक्तिवाचक संज्ञा
 (B) जातिवाचक संज्ञा
 (C) कर्तृवाचक संज्ञा
 (D) भाववाचक संज्ञा
- (180) लेखक श्री प्रकाश का प्रश्न सुनकर वृद्ध सरकारी कर्मचारी ने क्या कहा ?
- (A) तुम लोग अपने काम में गर्व नहीं लेते।
 (B) तुम लोग ज़िम्मेदारी नहीं समझते।
 (C) तुम लोगों में उदारता नहीं है।
 (D) तुम लोग बड़े आलसी हो।
- (181) छात्रों को पहले नियम बता दिया जाता है, बाद में उदाहरण दिया जाता है - यह कौन-सी विधि में प्रयुक्त होता है ?
- (A) आगमन विधि
 (B) निगमन विधि
 (C) विश्लेषण विधि
 (D) संश्लेषण विधि

(182) एक हिंदी शिक्षक कक्षा में छात्रों को पहले 'वर्णमाला' सिखाने के बजाय सीधे 'वाक्य' बोलना सिखाते हैं और फिर शब्दों की ओर बंदते हैं। यहाँ शिक्षक किस शिक्षण सूत्र का पालन कर रहे हैं ?

(A) ज्ञात से अज्ञात की ओर

(B) सरल से कठिन की ओर

(C) पूर्ण से अंश की ओर

(D) मनोवैज्ञानिक से तार्किक की ओर

(183) कौन-सी विधि छात्र केंद्रित मनोवैज्ञानिक विधि है, जिसमें विशिष्ट उदाहरणों से सामान्य नियम निकाले जाते हैं ?

(A) विश्लेषण विधि

(B) संश्लेषण विधि

(C) निगमन विधि

(D) आगमन विधि

(184) प्रत्यक्ष पद्धति से संबंधित होने वाले विकल्प को चुनिए।

(A) शिक्षक या पुस्तक द्वारा ज्ञान देने वाली विधि

(B) जो सीधे सामने न हो, माध्यम के द्वारा ज्ञान प्राप्त करना

(C) यहा आत्म-निर्भर ज्ञान है, जहाँ इन्द्रियाँ सीधे शामिल होती हैं

(D) किताब पढ़कर दूसरों के अनुभव से अनुमान से या ज्ञान के माध्यम से सीखना

(185) साहित्य की विभिन्न विधाओं -निबंध, कहानी, उपन्यास, एकांकी का ज्ञान प्राप्त करना - यह किस उद्देश्य पर आधारित है ?

(A) बोधात्मक उद्देश्य

(B) प्रयोजनात्मक उद्देश्य

(C) मूल्यांकनात्मक उद्देश्य

(D) ज्ञानात्मक उद्देश्य

(186) मौन वाचन का मुख्य उद्देश्य क्या है ?

(A) कक्षा में शांति रखना

(B) अर्थग्रहण के साथ वाचन की गति बढ़ाना और स्वाध्याय की आदत डालना

(C) दूसरों को सुनाना

(D) उच्चारण शुद्ध करना

(187) विद्यार्थी ईदगाह कहानी का सारांश बता सकेंगे - यह स्तर कौन-से उद्देश्य के अंतर्गत पाया जाता है ?

(A) बोधात्मक उद्देश्य

(B) ज्ञानात्मक उद्देश्य

(C) मूल्यांकनात्मक उद्देश्य

(D) प्रयोजनात्मक उद्देश्य

- (188) कौन-सा विधान अनात्मलक्षी कसौटी का नहीं है ?
- (A) बहुविकल्प कसौटी
(B) रिक्त स्थानपूर्ति कसौटी
(C) लघु उत्तर कसौटी
(D) युग्म कसौटी
- (189) मौखिक कार्य के लिए किस पद्धति का उपयोग नहीं किया जा सकता ?
- (A) प्रश्नोत्तरी तथा वादविवाद पद्धति
(B) छोटे संवादों का अभिनय
(C) शब्दों के विविध खेल
(D) वादविवाद पद्धति
- (190) परिसंवाद, पत्रलेखन, प्रतिवेदन लेखन, वार्तालाप, कार्य गोष्ठियाँ, सामूहिक वादविवाद परिचर्चा, प्रश्नोत्तरी आदि किसके अंतर्गत आते हैं?
- (A) साहित्यिक भाषा
(B) मातृभाषा
(C) प्रयोजनमूलक भाषा
(D) राजभाषा
- (191) भाषा एवं साहित्य के संदर्भ में कौन-सा कथन असत्य है ?
- (A) भाषा के बिना भी साहित्य सृजन हो सकता है।
(B) साहित्य और भाषा परस्पर संबंधित है।
(C) भाषा के बिना साहित्य कल्पना से परे है।
(D) साहित्य की रचना भाषा के माध्यम से ही होती है।
- (192) किसके अभाव में भाषा महत्वहीन हो जाती है ?
- (A) शिक्षक
(B) अर्थ
(C) चित्र
(D) छात्र
- (193) बालक एक कुशल वक्ता तब होता है ....
- (A) जब वह श्रवण कौशल में निपुण हो
(B) जब वह लेखन कौशल में निपुण हो
(C) जब वह पठन कौशल में निपुण हो
(D) जब वह मौखिक अभिव्यक्ति में निपुण हो

- (194) बालक को पढ़ने से पहले लिखना सिखाना चाहिए - यह कथन किसका है ?
- (A) प्लेटो (B) मैडम मोन्टेसरी
(C) स्वीट (D) ल्युरिस
- (195) निम्नलिखित में से कौन-सा स्तर अध्ययन निष्पत्ति का नहीं है ?
- (A) कनिष्ठ गुणवत्ता (B) उत्कृष्ट गुणवत्ता
(C) शून्य गुणवत्ता (D) मध्यम गुणवत्ता
- (196) 'कविता श्रवण की कला है, आँखों की नहीं - दूसरे शब्दों में, कविता ध्वनि है, दृष्टि नहीं' - यह विधान किसका है ?
- (A) हर्बर्ट (B) पी. हेडो
(C) डेविस (D) गेट्स
- (197) परंपरागत अभिव्यक्ति प्रणाली को त्याग कर अपनी मौलिक अभिव्यक्ति प्रणाली को प्रतिष्ठित करना ही ...
- (A) तार्किक चिंतन है (B) सर्जनात्मकता है
(C) अभिव्यक्ति है (D) अर्थग्रहण है
- (198) नयी भाषा सिखाने के लिए अत्यंत आवश्यक अंग कौन-सा है ?
- (A) कहानी (B) नाटक
(C) एकांकी (D) व्याकरण
- (199) 'भारत में विभिन्नताओं में एकता स्थापित करने में किसी एक भाषा का हाथ अवश्य रहा होगा। - ऐसा किसने कहा है ?
- (A) दयानंद सरस्वती (B) पाणिनी
(C) डॉ. श्याम सुन्दर दास (D) डॉ. राधाकृष्णन्
- (200) शिक्षा के बाद पुनः शिक्षण (Reteach) किसमें किया जाता है ?
- (A) मिनी टीचिंग (B) सेतु पाठ
(C) तास पाठ (D) सूक्ष्म शिक्षा

